Lietas arhīva Nr. A42-01057-19/14
ECLI:LV:ADRJRIT:2021:1221.A420295918.22.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2021.gada 21.decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Līga Hāzenfuse,

piedaloties pieteicējam /pers. C/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Tieslietu ministrijas – pārstāvim /pers. D/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. C/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. C/ tiktu izmaksāta nemantiskā kaitējuma atlīdzība 10 000 *euro* apmērā, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedumu krimināllietā Nr.11240029208 /pers. C/ atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā, sodīts ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu, sodu nosakot nosacīti ar pārbaudes laiku uz vienu gadu. Spriedums stājās spēkā un nodots izpildei.

Ar Augstākās tiesas 2015.gada 15.oktobra lēmumu atcelts Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedums pilnībā un lieta nodota jaunai izskatīšanai Krāslavas rajona tiesā.

Ar Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2017.gada 29.septembra spriedumu /pers. C/ atzīts par nevainīgu viņam celtajā apsūdzībā par Krimināllikuma 175.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un attaisnots. Spriedums stājies spēkā 2018.gada 18.janvārī.

/pers. C/ 2018.gada 17.augustā, 2018.gada 21.augustā u n 2018.gada 4.septembrī vērsās Tieslietu ministrijā (turpmāk – ministrija) ar iesniegumiem, lūdzot tostarp atlīdzināt nepamatotā kriminālprocesa Nr.11240029208 ietvaros radīto nemantisko kaitējumu 10 000 *euro* apmērā.

Ar ministrijas 2018.gada 3.oktobra lēmumu Nr.1-4.3/33 /pers. C/ atteikts izdot labvēlīgu administratīvo aktu par nemantiskā kaitējuma 10 000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

2018.gada 5.novembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja /pers. C/ pieteikums, kurā lūgts uzlikt par pienākumu Tieslietu ministrijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam tiktu izmaksāta nemantiskā kaitējuma atlīdzība 10 000 *euro* apmērā par kriminālprocesā nodarīto kaitējumu. Pieteikumam pievienots iesniegums ministrijai, kurā norādīts uz sekojošiem nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma priekšnoteikumiem: nepamatota saukšana pie kriminālatbildības pati par sevi, tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpums, kriminālsoda – nosacīta brīvības atņemšana ar Valsts probācijas uzraudzību uz vienu gadu – izciešana, piespiedu piedziņas vešana pret pieteicēju, aizliegums dienēt Valsts policijā, citi būtiski apstākļi (emocionālais kaitējums, radīto seku neatgriezeniskums saistībā ar datu bāzē ievietotajām ziņām, sodāmības ilgums, publicitāte masu informācijas līdzekļos, civildienesta attiecību pārtraukšana un neciešamu darba apstākļu radīšana, prokurores sūdzības, protesta iesniegšana un tiesas rīcība prokurores protesta pieņemšanai).

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 12.marta lēmumu ierosināta administratīvā lieta Nr.A420295918 par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. C/ tostarp tiktu izmaksāta nemantiskā kaitējuma atlīdzība 10 000 *euro* apmērā, izdošanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 20.decembra lēmumu administratīvajā lietā Nr.A420295918 izbeigta tiesvedība daļā par lūgumu atlīdzināt nodarīto nemantisko kaitējumu 10 000 *euro*.

Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2020.gada 25.marta lēmumu atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 20.decembra lēmums, bet /pers. C/ blakus sūdzība noraidīta.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 18.marta lēmumu pieņemts /pers. C/ pieteikums par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 20.decembra lēmuma atcelšanu daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība par lūgumu atlīdzināt nodarīto nemantisko kaitējumu 10 000 *euro* sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 16.aprīļa lēmumu, pamatojoties uz Satversmes tiesas 2021.gada 5.marta spriedumu lietā Nr.2020-30-01, atcelts Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 20.decembra lēmums administratīvajā lietā Nr.A420295918 daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība par lūgumu atlīdzināt nodarīto nemantisko kaitējumu 10 000 *euro*, un šajā daļā lieta nodota jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

[2] Paskaidrojumos tiesai ministrija norāda, ka attaisnojošs tiesas nolēmums atjauno stāvokli, kāds pastāvēja pirms nepamatota kriminālprocesa ierosināšanas. Vienlaikus, atsaucoties uz tiesu praksi, norāda, ka par nepamatotu kriminālprocesu nodarīts nemantiskais kaitējums, kas ņemams vērā, nosakot atbilstīgu nemantiskā kaitējuma atlīdzību. Pārkāpums, liedzot tiesības uz taisnīgu tiesu, kā kaitējumu raksturojošs apstāklis arī ir ņemams vērā. Attiecībā uz nosacīto brīvības atņemšanu ar Valsts probācijas uzraudzību uz vienu gadu, sekojošo piespiedu piedziņu un liegtajām tiesībām dienēt Valsts policijā norāda, ka to ir veicinājušas pieteicēja apzinātas darbības, piekrītot noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un uzturot lūgumu par pierādījumu pārbaudes neveikšanu tiesas sēdē. Tāpat lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu pieteicēja vēlēšanos dienēt Valsts policijā. Lietā nav pierādījumu pieteicēja apgalvojumiem par skolas sabiedrības nosodījumu. Attiecīgā informācija par pieteicēja iekļaušanu Sodu reģistrā ir viņa paša apzinātu darbību, atzīstot sevi par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, sekas. Lietā nav pierādījumu pieteicēja apgalvojumiem par pieteicēju glabājamo informāciju

DNS nacionālajā datu bāzē, kā arī nav pierādījumu par pieteicēja Biometrijas datu iegūšanu. Valsts policijas rīcības tiesiskums saistībā pieteicēja datiem nav pārbaudāms izskatāmās lietas ietvaros. Publikācijā laikrakstā nav iekļauta informācija, kas ļautu identificēt pieteicēju. Lietā nav pierādījumu pieteicēja apgalvojumiem par neciešamiem apstākļiem darba vietā saistībā ar kriminālprocesu. Tas vien, ka prokuratūra izmantojusi tai Kriminālprocesa likuma 569.pantā noteiktās tiesības, pārsūdzot apelācijas instances tiesas nolēmumu, nevar būt pamats nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai.

Par kaitējuma raksturojošiem apstākļiem ir atzīstami kriminālprocesa ilgums (divi gadi un septiņi mēneši), pieteicēja saukšana pie kriminālatbildības par smaga nozieguma izdarīšanu, tiesību uz aizstāvību pārkāpums.

2021.gada 31.marta rakstveida paskaidrojumos ministrija uztur 2019.gada 16.novembra paskaidrojumos sniegto informāciju. Papildus paskaidro, ka pieteicējs gandrīz septiņus gadus neveica aktīvas darbības sava nevainīguma pierādīšanai. Vērā ņemams apstāklis, ka pieteicējs atzina savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un spriedumu nepārsūdzēja. Jautājumi, kas saistīti ar zvērinātas tiesu izpildītājas darbībām, nav skatāmi administratīvā procesa kārtībā, jo saskaņā ar Civilprocesa likuma 632.pantu ir piekritīgi vispārējās jurisdikcijas tiesai. Ministrijas ieskatā atbilstošs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmērs ir 500 *euro*.

[4] Pieteicējs tiesas sēdē atsauca prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu saistībā ar pieteicēja DNS datu ievietošanu datu bāzē un mobingu, bosingu darbā. Paskaidroja, ka pieteicēja tiesību aizskārumu ir radījusi pieteicēja saukšana pie atbildības, informācijas par pieteicēja sodāmību apstrādes fakts pats par sevi, iekļaujot informāciju Sodu reģistrā, anonimizētajos tiesu nolēmumos un Tiesu informācijas sistēmā, tiesību uz aizstāvību pārkāpums, fakts, ka tiesa neveica pierādījumu pārbaudi, zvērināta tiesu izpildītāja darbības, veicot piespiedu piedziņu un informējot iestādes, aizliegums veikt transportlīdzekļa pārreģistrāciju un iziet tehnisko apskati (kas bija veicama 2015.gada aprīlī), kriminālprocesa ilgums, pieteicēja saukšana pie kriminālatbildības par smaga nozieguma izdarīšanu, nosacītās brīvības atņemšanas ar Valsts probācijas uzraudzību uz vienu gadu izciešana, aizliegums dienēt Valsts policijā. Paskaidroja, ka atlīdzinājuma apmērs par nodarīto nemantisko kaitējumu sastāda 15 000 *euro*.

[5] Ministrijas pārstāvis tiesas sēdē uzturēja rakstveida paskaidrojumos minētos argumentus. Paskaidroja, ka vērtējama ir pieteicēja līdzdalība nemantiskā kaitējuma apmēra noteikšanā. Ministrija ir gatava pārskatīt atlīdzinājuma apmēru, nosakot to lielāku par rakstveida paskaidrojumos norādīto.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas dalībnieku paskaidrojumus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir daļēji pamatots un apmierināms.

[7] Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Kaitējuma atlīdzināšanas likums) 4.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka fiziskajai personai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja spēkā stājies attaisnojošs tiesas spriedums, ar kuru persona atzīta par nevainīgu un attaisnota visās pret to celtajās apsūdzībās.

Krimināllietā Nr.11240029208 2018.gada 18.janvārī stājās spēkā pieteicēju attaisnojošs spriedums. Tādējādi lietā ir konstatējams kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats.

[8] Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 11.panta 1.punkts paredz, ka nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Atbilstoši šā likuma 14.panta pirmajai daļai nemantisko kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības raksturu (6.pants), apsūdzības smagumu, kriminālprocesa ilgumu, fiziskās personas personību un rīcību, līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Likumprojekta anotācijā norādīts, ka ar citiem būtiskiem apstākļiem ir saprotams, piemēram, tiesību aizskāruma ilgums, tas, vai ir radītas reālas sekas, radīto seku raksturs, atgriezeniskums, atlīdzinājums, kas piešķirts citās lietās.

[9] Pieteicējs kā argumentus izvirzījis nepamatotu saukšanu pie kriminālatbildības pašu par sevi, apsūdzības smagumu, kriminālprocesa ilgumu, tiesību uz taisnīgu tiesu, kas saistīts ar aizstāvības nenodrošināšanu, pārkāpumu, nosacītās brīvības atņemšanas ar Valsts probācijas uzraudzību uz vienu gadu izciešanu, kā arī zvērināta tiesu izpildītāja darbības, veicot piespiedu piedziņu un informējot iestādes, aizliegumu veikt transportlīdzekļa pārreģistrāciju un iziet tehnisko apskati. Ministrija par kaitējuma raksturojošiem apstākļiem atzīst kriminālprocesa ilgumu (divi gadi un septiņi mēneši), pieteicēja saukšanu pie kriminālatbildības par smaga nozieguma izdarīšanu, tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Tiesas ieskatā šie aspekti ir savstarpēji saistīti, tādēļ vērtējami kopsakarā.

[9.1] Ar Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedumu krimināllietā Nr.11240029208 pieteicējs atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā – par svešas kustamas mantas slepenu zādzību personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, iekļūstot telpā. Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta ceturto daļu minētais noziedzīgais nodarījums ir kvalificējams kā smags noziegums.

Nav šaubu, ka saukšana pie kriminālatbildības, nepamatotas apsūdzības uzrādīšana noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un notiesājoš s spriedums personai sagādā morālas ciešanas, kā rezultātā tā atrodas psiholoģiskas nomāktības un emocionālas trauksmes stāvoklī. Tādējādi šie apstākļi paši par sevi ir atzīstami par kaitējumu raksturojošiem, savukārt kriminālprocesā veiktās procesuālās darbības atzīstamas par daļu no paša kriminālprocesa radītajām morālajām ciešanām.

Ņemot vērā minēto un to, ka pieteicējam inkriminētais noziegums ir kvalificējams kā smags, ir konstatējams pirmais kritērijs nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai.

[9.2] Ar Augstākās tiesas 2015.gada 15.oktobra lēmumu atcelts Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedums pilnībā un lieta nodota jaunai izskatīšanai Krāslavas rajona tiesā. Lietā secināts, ka tiesa nav noskaidrojusi iemeslu, kāpēc apsūdzētie atsakās no aizstāvja, tādējādi pārkāpjot /pers. C/ Kriminālprocesa likuma 20.panta ceturtajā daļā nostiprinātās tiesības uz aizstāvību. Tādējādi pirmās instances tiesa ir pieļāvusi tiesību uz taisnīgu tiesu, kas saistīts ar aizstāvības nenodrošināšanu, pārkāpumu.

Turpmāk noskaidrojams, cik būtisks ir Krāslavas rajona tiesas pieļautais procesuālais pārkāpums, kādas sekas šis pārkāpums pieteicējam radījis.

No lietas materiāliem konstatējams, ka ar Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedumu krimināllietā Nr.11240029208 /pers. C/ atzīts par vainīgu minētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, sodīts ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu, sodu nosakot nosacīti ar pārbaudes laiku uz vienu gadu, spriedums stājies spēkā un nodots izpildei, noziedzīgais nodarījums ir kvalificējams kā smags noziegums. Savukārt ar Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2017.gada 29.septembra spriedumu /pers. C/ atzīts par nevainīgu viņam celtajā apsūdzībā un attaisnots. Kā secināms no

sprieduma, šādu iznākumu lielā mērā ir ietekmējusi pieteicēja aizstāvja Egona Rusanova iesaiste, kurš gan sākotnējā apelācijas sūdzībā, gan 2016.gada 23.jūlija apelācijas sūdzībā norādīja, ka pirmās instances tiesa ir neobjektīvi un nepareizi novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus, pirmās instances tiesas spriedumā izdarītais pierādījumu novērtējums ir neobjektīvs, tendenciozs un neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem, pirmās instances tiesa spriedumā atsaukusies uz tiesas sēdē nepārbaudītiem pierādījumiem, pirmās instances tiesa, izskatot lietu, ne tikai nepareizi novērtēja pierādījumus, bet arī pamatoja spriedumu ar nepieļaujamiem pierādījumiem (*sk. Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2017.gada 29.septembra sprieduma lietā Nr. KA03-0115-17 konstatējošo daļu*).

Tātad konkrētais Krāslavas rajona tiesas pieļautais pārkāpums ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka /pers. C/ netika nodrošināta pienācīga aizstāvība. Proti, ja pieteicējam jau sākotnēji tiktu nodrošināta pienācīga aizstāvība, visticamāk, aizstāvja izvirzītie argumenti attiecībā uz pierādījumiem tiktu vērtēti jau, skatot lietu Krāslavas rajona tiesā 2008.gadā, vai arī notiesājoša sprieduma gadījumā apelācijas instances tiesā, tādējādi ar lielu ticamības pakāpi jau sākotnēji notiesājoša spēkā stājušās sprieduma vietā panākot pieteicēju attaisnojošu spriedumu.

Pamatojoties uz minēto, tiesa secina, ka Krāslavas rajona tiesas pieļautā pārkāpuma seku rezultāts ir pieteicēju notiesājošs spriedums, līdz ar to Krāslavas rajona tiesas pieļautais procesuālais pārkāpums ir vērtējams kā būtisks.

[9.3] Turpmāk noskaidrojams, kādas reālas sekas notiesājošais spriedums pieteicējam ir radījis, kādā laika posmā.

[9.3.1] Lietā nav strīda, ka krimināls odu pieteicējs izcieta nosacīti ar Valsts probācijas dienesta uzraudzību uz vienu gadu. Lai arī pieteicējam netika piemērota reāla brīvības atņemšana, pēc pieteicēja paskaidrotā vienu reizi mēnesī pieteicējam konkrētā laikā bija jāierodas Valsts probācijas dienestā. Šajā laikā pieteicējs mācījās vidusskolā, tādējādi viņam nācās kavēt mācību stundas. Nebija iespējams saskaņot laiku pēc mācībām, pretējā gadījumā pieteicējs nokavētu autobusu, lai pēc skolas nokļūtu mājās.

Tiesa konstatē, ka pieteicējs dzimis /datums/, kas nozīmē, ka skolas gaitas viņš uzsācis 1996.gada 1.septembrī. Tādējādi nav šaubu, ka 2008.gada 3.septembrī (brīdī, kad taisīts notiesājošais Krāslavas rajona tiesas spriedums), viņš uzsāka mācības 12.klasē. Atbilstoši pieteicēja paskaidrotajam un Krāslavas rajona tiesas spriedumā norādītajam pieteicējs dzīvojis Krāslavas rajonā,/pagasts/, /ciems/, kas saskaņā ar interneta vietnē *https://www.google.com/maps* pieejamo informāciju atrodas apmēram /attālums/ km attālumā no Dagdas. Līdz ar to nav šaubu, ka nokļūšanai līdz skolai Dagdā pieteicējam bija jāizmanto sabiedriskais transports. Turklāt atbilstoši Latvijas Sodu izpildes kodeksa 155.panta 3.punktam (redakcijā sprieduma pasludināšanas brīdī) nosacīti notiesātajam ir pienākums ierasties Valsts probācijas dienestā Valsts probācijas dienesta amatpersonas noteiktajā laikā. Tas nozīmē, ka pieteicējam Valsts probācijas dienesta amatpersonu noteiktajā laikā bija pienākums ierasties Valsts probācijas dienestā.

Ņemot vērā minēto, tiesai nav pamata apšaubīt pieteicēja paskaidroto par to, ka viņam bija pienākums vienu reizi mēnesī ierasties Valsts probācijas dienestā, tādējādi tērējot savu laiku un kavējot mācības. Šaubas par šiem faktiem nav izvirzījusi arī ministrija. Tādējādi tiesa secina, ka krimināls odu izciešana nosacīti ar Valsts probācijas dienesta uzraudzību uz vienu gadu pieteicējam ir radījusi neērtības un papildu slogu, organizējot savu ikdienu, kā arī zināmā mērā ietekmējusi mācību procesu. Minētais aspekts ir vērtējams kā reālas notiesājošā sprieduma sekas, līdz ar to atzīstams par vienu no kompensācijas apmēra noteikšanas kritērijiem.

[9.3.2] Kā būtisku apstākli pieteicējs min kriminālprocesa ilgumu. Pārbaudot šo aspektu, tiesas konstatē turpmāk minēto.

Pieteicējam inkriminētais noziedzīgais nodarījums noticis kopš 2008.gada jūnija vairakkārt. Notiesājošais Krāslavas rajona tiesas spriedums stājās spēkā 2008.gada 15.septembrī. Tātad notiesājoš s spriedums pasludināts trīs mēnešu laikā kopš inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas. 2015.gada 21.septembrī Augstākajā tiesā saņemts zvērināta advokāta E. Rusanova iesniegums ar lūgumu atcelt Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā. Attaisnojošais spriedums stājies spēkā 2018.gada 18.janvārī, t.i., pēc gandrīz 28 mēnešiem. Tādējādi kopējais krimināllietas izskatīšanas faktiskais laiks ir apmēram 31 mēnesis jeb divi gadi un septiņi mēneši. Kriminālprocesa likuma 14.panta pirmajā daļā noteikts, ka ikvienam ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez neattaisnotas novilcināšanas. Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu un citiem objektīviem apstākļiem. Eiropas Cilvēktiesību tiesa savos nolēmumos ir atzinusi, ka lietas izskatīšanas ilgums ir jāvērtē lietas faktu gaismā, un ņemot vērā šādus kritērijus: lietas sarežģītība, iesniedzēja un kompetento iestāžu rīcība, procesā skartās iesniedzēja intereses (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2000.gada 27.jūnija sprieduma lietā Frydlender pret Franciju (pieteikuma Nr. 30979/96) 43. punktu*).

Izskatot lietu no jauna, arī Daugavpils tiesa ar 2016.gada 17.jūnija spriedumu atzina, ka /pers. C/ izdarīja svešas kustamas mantas slepenu zādzību personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās. Tādējādi atkārtoti tika taisīts /pers. C/ notiesājoš s spriedums. 2016.gada 9.decembrī ar Latgales apgabaltiesas spriedumu atcelts notiesājošs pirmās instances tiesas spriedums, /pers. C/ atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots. Latgales apgabaltiesa secināja, ka atšķirībā no pirmās instances tiesas viedokļa, /pers. C/ darbībās nav Krimināllikuma 175.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva.

Tomēr spriedums nestājās spēkā, jo Senāts konstatēja kļūdas pierādījumu novērtēšanā, atcēla Latgales apgabaltiesas 2016.gada 9.decembra spriedumu pilnībā un nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā. Senāts secināja, ka apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 56.panta normas un līdz ar to pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 1.punktā norādīto likuma pārkāpumu.

Vienlaikus tiesa konkrētajā gadījumā nekonstatē, ka tiesas rīcības raksturs liecinātu par procesa nepamatotu vilcināšanu.

[9.3.3] Pieteicējs norāda, ka sodāmība saglabājās vairāk nekā 10 gadus. Savukārt ministrija vērš uzmanību uz faktu, ka pieteicējs atzina sevi par vainīgu un piekrita krimināllietas iztiesāšanai bez pierādījumu pārbaudes, nepārsūdzēja spriedumu. Tādējādi pats pieteicējs ir līdzatbildīgs tiesas procesa ilgumā.

Tomēr šis ministrijas arguments nav pamatots. Kā secinājis Senāts, apstāklis, ka Krāslavas rajona tiesa ir pieļāvusi procesuālo tiesību normu pārkāpumus krimināllietas Nr.11240029208 izskatīšanā, ir nodibināts ar Senāta lēmumu (*sk. Senāta 2015.gada 15.oktobra lēmums lietā Nr. SKK-J-0572-15 (11240029208)*). Ņemot vērā, ka šis lēmums ir stājies spēkā un nav pārsūdzams, lietā pēc būtības vairs nav strīda, ka procesuālie pārkāpumi ir tieši attiecināmi uz tiesas pieļautajām kļūdām, nevis pieteicēja darbībām. Senāts norāda, ka tiesas pieļautie procesuālie pārkāpumi ir ietekmējuši ne vien lietas krimināltiesisko aspektu novērtējumu, bet arī kaitējuma atlīdzināšanas prasījuma izspriešanu krimināllietas ietvaros. Pieteicēja darbības tiesas procesa gaitā, tostarp, vainas atzīšana, nav tiešā cēloniskā sakarā ar tiesas pieļautajām kļūdām. Tādēļ nav pamata secinājumam, ka pieteicējs ar apzinātām darbībām ir izraisījis zaudējumu rašanos (*sk. Senāta 2021.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-348/2021 8.punktu*).

Spēkā esošo nolēmumu jaunu izskatīšanu sakarā ar materiālo vai procesuālo likuma normu būtisku pārkāpumu regulē Kriminālprocesa likuma 63.nodaļa. Kriminālprocesa likuma 663.pants noteic, ka pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu no jauna notiesātās un attaisnotās personas uzdevumā vai tādas personas uzdevumā, pret kuru ar tiesas lēmumu kriminālprocess izbeigts, var iesniegt advokāts (pirmā daļa). Pieteikumu vai protestu iesniedz Augstākās tiesas Senātam (trešā daļa) (*tiesību norma redakcijā 2012.gadā*).

Pieteicējs tiesas sēdēs paskaidroja, ka 2009.gadā sāka studēt tiesību zinātnes, 2011.gadā krimināltiesības, 2012.gadā saņēma bakalaura grādu tiesību zinātnēs. Tātad pieteicējam jau 2012.gadā bija atbilstošas zināšanas, lai secinātu par kriminālprocesā pieļautiem pārkāpumiem. 2019.gada 12.novembra tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka jau 2012.gadā, ņemot vērā savas zināšanas, viņš vērsās Iekšlietu ministrijā, Valsts policijā, pie zvērinātiem advokātiem (*lietas 2.sējuma 206.lapa otra puse*). Tādējādi tiesa nekonstatē šķēršļus, kāpēc jau 2012.gadā pieteicējs neveica darbības, lai

Augstākajā tiesā ar advokāta starpniecību iesniegtu pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu. Pamatojoties uz minēto, secināms, ka tieši pats pieteicējs ir līdzatbildīgs pie tā, ka tikai 2015.gadā iesniedza pieteikumu Augstākajā tiesā, un viņa sodāmība saglabājās vairāk kā 10 gadus. Attiecīgi tiesa secina, ka tiesas pieļauto pārkāpumu dēļ pieteicējam saglabājās sodāmība septiņus gadus. Minētais aspekts ir būtisks, lai vērtētu, kā nepamatotais kriminālprocess un sodāmības ilgums ietekmēja citas pieteicēja tiesiskās intereses.

[10] Pieteicējs norāda, ka no 2015.gada februāra līdz 2016.gada septembrim no pieteicēja kontiem tika veikta piespiedu piedziņa 3739,64 *euro* apmērā. Tās laikā tiesu izpildītājs nodeva informāciju Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai, Ceļu satiksmes drošības direkcijai, pieteicēja darba vietām un 23 bankām. Tas radīja stresu un psihoemocionālus pārdzīvojumus. Tāpat tika apķīlāti divi pieteicējam piederoši konti. Tika pasliktināts pieteicēja materiālais stāvoklis, jo 2015.gadā bija jāiztiek ar 315 *euro* mēnesī, bet 2016.gadā ar 370 *euro* mēnesī. Pieteicēja piederošajam transportlīdzeklim tika noteikts aizliegums transportlīdzekļa pārreģistrēšanai un tehniskās apskates iziešanai.

Nav šaubu, ka minētās zvērināta tiesu izpildītāja darbības, veicot piespiedu piedziņu un informējot iestādes, aizliegums veikt transportlīdzekļa pārreģistrāciju un iziet tehnisko apskati, ir nepamatotā kriminālprocesa sekas. Tomēr tiesa vērš uzmanību, ka šīs darbības veiktas no 2015.gada februāra līdz 2016.gada septembrim, t.i., vairākus gadus pēc tam, kad pieteicējam, izmantojot savas zināšanas, jau bija iespēja Augstākajā tiesā ar advokāta starpniecību iesniegt pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu.

Kā izriet no Senāta 2015.gada 15.oktobra lēmuma lietā Nr.11240029208, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 669.pantu, ar Augstākās tiesas tiesneses 2015.gada 21.septembra lēmumu apturēta Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra sprieduma izpilde krimināllietā Nr.11240029208 līdz tā jaunai izskatīšanai. Tas nozīmē, ka tūdaļ pēc pieteikuma saņemšanas Augstākā tiesa ir lēmusi par ar Krāslavas rajona tiesas 2008.gada 3.septembra spriedumu noteiktās naudas summas ? procesuālo izdevumu Ls 2,72 (divi lati 72 santīmi) un solidāri noteiktās nodarītā kaitējuma kompensācijas Ls 2020 (divi tūkstoši divdesmit lati) apmērā piedzīšanu. Pamatojoties uz iepriekš citētajām normām, ar augstu ticamības pakāpi secināms, ka šāda Augstākās tiesas rīcība sekotu jau 2012.gadā, kad tiesas ieskatā pieteicējam jau vajadzēja aktīvi rīkoties, lai Augstākajā tiesā ar advokāta starpniecību iesniegtu pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu. Tādējādi pats pieteicējs ir līdzatbildīgs pie tā, ka no 2015.gada februāra līdz 2016.gada septembrim no pieteicēja kontiem tika veikta piespiedu piedziņa 3739,64 *euro* apmērā, tika apķīlāti divi pieteicējam piederoši konti, tādējādi pasliktinot pieteicēja materiālo stāvokli, informācija nodota dažādām iestādēm, transportlīdzeklim noteikts aizliegums transportlīdzekļa pārreģistrēšanai un tehniskās apskates iziešanai.

Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatē tiešu cēloņsakarību starp kriminālprocesa ilgumu un zvērināta tiesu izpildītāja veiktajām darbībām.

[11] Pieteicējs apgalvo, ka notiesāšana sagrāva viņa mūža sapni dienēt Valsts policijā. Kā pierādījumu apgalvojumam, ka bija izteicis vēlmi dienēt valsts policijā, pieteicējs norāda Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta 2013.gada 2.jūlija vēstuli (*lietas 1.sējuma 55.lapa*).

Tomēr tiesa konstatē, ka pieteicējs lietā minēto vēstuli nav iesniedzis. Vienlaikus tiesa secina, ka šim faktam nav izšķirošas nozīmes, jo jau 2012.gada 27.jūnijā pieteicējs vēstulē Valsts policijai izteicis lūgumu sniegt informāciju par to, vai pieteicējam ir iespējams strādāt Valsts policijā, pašvaldības policijā, prokuratūrā, būt par policijas palīgu vai prokurora palīgu, ja 2008.gadā bija tiesāts nosacīti uz vienu gadu. 2012.gada 28.jūnijā Valsts policija sniedza detalizētu atbildi, kurā pieteicējam izskaidroja normatīvo aktu prasības attiecībā uz personas pieņemšanu Valsts policijā. Uz šo atbildi norādīts Valsts policijas 2012.gada 25.oktobra atbildē (*lietas 2.sējuma 191.lapa*).

Izvērtējot pieteicēja norādīto iesniegumu un atbildes vēstuļu saturu, tiesa secina, ka šie dokumenti nepierāda pieteicēja apgalvojumus par mūža sapni strādāt Valsts policijā. Pirmkārt, pirmā vēstule Valsts policijai sagatavota 2012.gada 27.jūnijā, t.i., tad, kad atbilstoši pieteicēja paskaidrotajam viņš jau bija ieguvis bakalaura grādu tiesību zinātnēs. Tātad pieteicējs pats ļoti labi spēja atlasīt normatīvos aktus un izanalizēt to saturu, līdz ar to tiesai nav šaubu, ka pieteicējam bija zināmas normatīvo aktu prasības attiecībā uz personas pieņemšanu Valsts policijā. Tādējādi viņam nebija nepieciešams kādas trešās personas, izskatāmajā gadījumā Valsts policijas, skaidrojums par normatīvo aktu prasībām attiecībā uz personas pieņemšanu Valsts policijā. Kā izriet no pieteicēja papildu paskaidrojumiem tiesai, 2012.gada 24.oktobrī viņš vērsies Krāslavas rajona prokuratūrā ar iesniegumu par kriminālprocesa Nr.11240029208 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem (*lietas 2.sējuma 186.lapa otra puse*). Minētais apstiprina šajā spriedumā tiesas izvirzīto secinājumu, ka jau 2012.gadā pieteicējam bija atbilstošas zināšanas, lai secinātu par kriminālprocesā pieļautiem pārkāpumiem, kas ir par pamatu lietas nodošanai jaunai izskatīšanai. Līdz ar to tiesas ieskatā fakts, ka pieteicējs ar šāda satura vēstuli vērsies Valsts policijā, ar lielu ticamības pakāpi norāda uz to, ka pieteicējs ir domājis par aspektiem, kas būtu vērtējami kā būtiskas sekas tiesas pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem. Otrkārt, pieteicēju attaisnojošs spriedums stājās spēkā 2018.gada 18.janvārī. Tas nozīmē, ka pieteicējam kopš šā brīža vairs nepastāvēja šķēršļi interesēties par darba iespējām Valsts policijā, tostarp ņemot vērā arī viņa iegūto juridisko izglītību. Tomēr lietā nav strīda par to, ka pieteicējs šo iespēju nav izmantojis. Tā vietā līdz pat 2018.gada 9.maijam (vēl gandrīz četrus mēnešus pēc attaisnojošā sprieduma spēkā stāšanās) viņš ir strādājis Datu valsts inspekcijā, kur saskaņā ar viņa apgalvoto kopš 2016.gada jūnija/jūlija izjutis bosingu un mobingu (*lietas 1.sējuma 57.lapa*). Minētā pieteicēja rīcība nekādā veidā nesakrīt ar viņa apgalvojumiem.

Ņemot vērā minēto un to, ka citu pierādījumu, izņemot paša pieteicēja apgalvojumus, pieteicēja mūža sapnim dienēt Valsts policijā lietā nav, tiesa pieteicēja apgalvoto, ka notiesāšana sagrāva viņa mūža sapni dienēt Valsts policijā, noraida kā nepamatotu.

[12] Pieteicējs apgalvo, ka sodāmība radīja neciešamus apstākļus Dagdas vidusskolā, skolas biedri sāka ņirgāties par pieteicēju un apsaukāt par zagli. Informācija par kriminālprocesu tika publicēta laikrakstā "Ezerzeme". Šīs publicitātes dēļ informāciju uzzināja ne tikai /ciems/ iedzīvotāji, bet arī Dagdas, Krāslavas un Aglonas novada iedzīvotāji. Pēc informācijas publikācijas laikrakstā pieteicējam bija liels stress un psihoemocionālie pārdzīvojumi par apkārtējo cilvēku attieksmi. Vietējie iedzīvotāji pieteicēju apsaukāja par zagli.

Tātad no pieteicēja apgalvotā secināms, ka faktiski ar nepamatoto kriminālprocesu aizskarts viņa gods, cieņa un viņa kā godīga pilsoņa reputācija.

Tiesa norāda, ka gods un cieņa nav juridiski jēdzieni, bet gan morāles kategorijas. Tiesību teorijā pastāv dalījums starp šiem jēdzieniem. Gods – tas ir personības sabiedriskais novērtējums, kura mēraukla ir paša indivīda uzvedība, viņa attieksme pret sociālajām un garīgajām vērtībām, sabiedrību, līdzcilvēkiem. Cieņa ir cilvēka pašnovērtējums, kas pamatojas uz tam ieaudzinātajām un piemītošajām īpašībām (*U.Krastiņš, V.Liholaja, A.Niedre. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. 2. Sevišķā daļa. Rīga: firma „AFS", 2003, 307.lpp.*). Tādējādi goda un cieņas aizkārumu konstatē, ja vienlaicīgi pastāv trīs nosacījumi: 1) sabiedrībā izplatītas nepamatotas ziņas par personas uzvedību, attieksmi pret sociālajām un garīgajām vērtībām, sabiedrību vai līdzcilvēkiem; 2) ņemot vērā šīs ziņas, ir pazeminājies personības sabiedriskais novērtējums (goda aizskārums) vai mazinājies personas pašnovērtējums, balstoties uz sabiedrisko vērtējumu (cieņas aizskārums); 3) cēloņsakarība starp personības sabiedriskā novērtējuma pazemināšanos un par viņu nepamatoti izplatītajām ziņām. Iztrūkstot kaut vienam no šiem nosacījumiem, ir atzīstams, ka goda un cieņas aizskārums nav noticis.

Savukārt Administratīvā procesa likuma 150.panta trešā daļa noteic, ka pieteicējam atbilstoši savām iespējām jāpiedalās pierādījumu savākšanā.

Tomēr konkrētajā gadījumā pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus par savu novērtējumu sabiedrībā, kas neļauj izdarīt secinājumus par viņa izteiktajiem apgalvojumiem. Pieteicējs nav nosaucis nevienu konkrētu personu, kura par viņu būtu ņirgājusies, nosaukusi par zagli vai kā citādi emocionāli aizskārusi. Attiecībā uz pieteicēja atsauci par publikāciju laikrakstā "Ezerzeme" tiesa konstatē, ka elektroniski pieejamajā laikraksta versijā norādīts, ka 10.jūlijā Andzeļu pagastā 1954.gadā dzimis vīrietis un 1990.gadā dzimis jaunietis izdarīja kokzāģētavas iekārtu zādzību (*sk. http://www.ezerzeme.lv/lv/zinas/noderigi/7494/kriminals-notikums*). No publikācijas satura konstatējams, ka publikācijā pieteicēju identificējoša informācija nav minēta. Lai gan pieteicējs apgalvo, ka konkrētā notikuma brīdī /pagasts/ dzīvoja vien 349 iedzīvotāji, līdz ar ko pieteicējs un viņa tēvs bija identificējami, tiesa vērš uzmanību, ka publikācija nesatur norādi par to, ka iekārtu zādzību būtu izdarījuši tieši /ciems/ iedzīvotāji.

Attiecībā uz pieteicēja lūgumu izsaukt uz tiesas sēdi visus /ciems/ iedzīvotājus, Dagdas vidusskolas pasniedzējus un skolas biedrus (*lietas 2.sējuma 187.lapa*), tiesa norāda, ka, lai gan Administratīvajā procesā tiesa objektīvās izmeklēšanas principa ietvaros realizē pierādījumu vākšanu pēc savas iniciatīvas un dod ieteikumus un norādījumus, tomēr objektīvās izmeklēšanas princips nesniedzas tik tālu, ka tiesai pašai pēc savas iniciatīvas būtu pienākums noskaidrot visu /ciems/ dzīvojošo, skolas biedru un skolotāju personības un meklēt potenciālos liecinieku pieteicēja argumentu pārbaudei.

Ņemot vērā minēto un to, ka pieteicējs pierādījumus apgalvojumiem par ņirgāšanos nav iesniedzis, tiesa pieteicēja goda un cieņas aizskārumu nekonstatē.

[13] Pieteicēja ieskatā būtisko aizskārumu radījis informācijas par pieteicēja sodāmību apstrādes fakts pats par sevi, iekļaujot informāciju dažādos informācijas reģistros (tostarp Sodu reģistrā, Biometrijas datu apstrādes sistēmā), anonimizētajos tiesu nolēmumos un Tiesu informācijas sistēmā. Iesniegumā ministrijai norāda, ka stresu un psihoemocionālo pārdzīvojumu rada bailes par to, ka informāciju par pieteicēja kādreizējo sodāmību uzzinās trešās personas un izmantos to saviem nolūkiem (*lietas 1.sējuma 56.lapa*).

Vērtējot šo argumentu, tiesa norāda turpmāk minēto. Lai gan pieteicējs, atsaucoties uz Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 5.jūnija spriedumu, norāda, ka datu iekļaušana un glabāšana sodu reģistrā pati par sevi ir prettiesiska un var radīt morālo kaitējumu, pieteicējs nav pamatojis, kā konkrētajā gadījumā viņam nodarītais kaitējums izpaužas, kādas ir šo ziņu iekļaušanu datu bāzēs nelabvēlīgās sekas attiecībā pret pieteicēju. Atsaukšanās uz iespējamiem informācijas apstrādes riskiem un teorētiskiem pieņēmumiem nav pamats secinājumam par radītu būtisku kaitējumu. Lietā nav neviena pierādījuma tam, ka kāda persona šo informāciju būtu izmantojusi saviem nolūkiem. Kā pamatoti paskaidrojumos norāda ministrija, krimināprocesa Nr.11240029208 ietvaros taisīts attaisnojošs tiesas spriedums, līdz ar to gan informācija sistēmās, gan Tiesu informatīvajā sistēmā ir pieejama informācija par pieteicēja attaisnošanu.

Pamatojoties uz minēto, tiesa secina, ka pieteicēja datu iekļaušana dažādos informācijas reģistros, anonimizētajos tiesu nolēmumos un Tiesu informācijas sistēmā pieteicējam būtisku aizskārumu nav radījusi.

[14] Pieteicēja ieskatā nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru veido arī prokurores sūdzības, protesta iesniegšana par Latgales apgabaltiesas attaisnojošo spriedumu, tiesas rīcība prokurores protesta pieņemšanai.

[14.1] Attiecībā uz argumentu par prokurores rīcību tiesa vērš uzmanību, ka atbilstoši Krimināprocesa likuma 36.panta pirmajai daļai prokurors krimināprocesā realizē izmeklēšanas uzraudzības, izmeklēšanas, krimināvajāšanas, valsts apsūdzības uzturēšanas un citas šajā likumā noteiktās funkcijas. Prokuratūras likuma 14.panta otrā daļa noteic, ka prokuroram ir pienākums iesniegt protestu par nelikumīgu vai nepamatotu tiesas nolēmumu krimināllietā. Savukārt Krimināprocesa likuma 569.panta pirmā daļa noteic, ka pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākās tiesas Senātam par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Tātad atbilstoši citētajām normām gadījumā, ja prokurora ieskatā tiesas nolēmums ir nepamatots vai nelikumīgs, prokuroram kā valsts apsūdzības uzturētājam ir pienākums iesniegt protestu. Protests par apelācijas instances tiesas nolēmumu iesniedzams Senātā.

Šāda prokurora rīcība neapšaubāmi var radīt papildu stresu un psihoemocionālu pārdzīvojumu apsūdzētajam, taču lietā nav pierādījumu, ka šāda Krimināprocesa likumā noteiktajam regulējumam atbilstoša prokurores rīcība būtu radījusi pieteicējam reālas sekas. Līdz ar to prokurores rīcība nav atzīstama par būtisku apstākli, kas būtu pamats atlīdzinājuma apmēra noteikšanai.

[14.2] Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa noteic, ka iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības prettiesiskumu konstatē ar iestādes, krimināprocesā pilnvarotas amatpersonas vai tiesas nolēmumu. Izskatāmajā lietā nav iestādes, krimināprocesā pilnvarotas amatpersonas vai tiesas nolēmuma, ar kuru būtu konstatēts tiesas rīcības prettiesiskums, pieņemot prokurores protestu.

Savukārt "tiesību normas nenosaka, ka daļa no tiesiskajām attiecībām krimināprocesā būtu nodotas administratīvo tiesu kontrolei. Tieši pretēji, Administratīvā procesa likums tiešiem vārdiem norāda uz to, ka administratīvās tiesas kontrolei nav pakļauti krimināprocesuāli nolēmumi vai rīcība krimināprocesa ietvaros (Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas 5.punkts). (..) iestādei un administratīvajai tiesai nav kompetences un tās nav pilnvarotas pārvērtēt apstākļus krimināllietā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā. To uzdevums ir tikai noteikt atbilstošu atlīdzinājumu par pārkāpumu (personas tiesību aizskārumu), kurš jau konstatēts (*sk. Senāta 2018.gada 14.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-1081/2018 10.punktu*).

Pamatojoties uz minēto, tiesa pieteicēja argumentus par tiesas rīcību prokurores protesta pieņemšanai nevērtēs.

[15] Pieteicējs pieteikumā tiesai prasa atlīdzināt 10 000 *euro* par nemantisko kaitējumu, kas radies nepamatota krimināprocesa dēļ. Savukārt tiesas sēdē norādīja, ka būtu nosakāms lielāks atlīdzinājuma apmērs.

Kaitējuma atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtā daļa noteic, ka nemantiskā kaitējuma atlīdzību nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*. Likumprojekta anotācijā norādīts, ka ar smagām sekām tiesību sistēmā kopumā saprot to, ka nodarījuma rezultātā ir izraisīta cilvēka nāve, nodarīti smagi miesas bojājumi vai psihiskas dabas traucējumi vismaz vienai personai, mazāk smagi miesas bojājumi vairākām personām, mantiskais zaudējums lielā apmērā vai radīts citāds smags kaitējums ar likumu aizsargātām interesēm un tiesībām.

Pieteicējs konkrētajā gadījumā nav ne norādījis uz smaga nemantiskā kaitējuma rašanos, ne pierādījis to, tāpēc pieteicējam nemantiskā kaitējuma atlīdzība nosakāma līdz 7000 *euro*.

[16] Nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā sevišķa nozīme var būt arī atlīdzinājumam, kas noteikts citos (jo sevišķi – salīdzināmos) gadījumos. Salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam ir jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam. Šī prasība izriet no tiesiskās vienlīdzības principa. No juridiskās metodes viedokļa taisnīga atlīdzinājuma noteikšanu sekmē tā dēvētā gadījumu salīdzināšanas un tipizēšanas metode, kas balstās uz vienlīdzības principu, proti, salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos – atšķirīgam. Kad lieta ir jāsprieţ pēc tiesas ieskata, tiesai kā palīgavots atbilstīga atlīdzinājuma noteikšanai ir ņemama vērā tiesu prakse.

Ministrija paskaidrojumos tiesai norādīja, ka atbilstīgs atlīdzinājums šajā lietā varētu būt 500 *euro*. Savukārt tiesas sēdē ministrijas pārstāvis paskaidroja, ka atlīdzinājuma apmērs būtu nosakāms lielāks, vienlaikus konkrētu atlīdzinājuma apmēru neminot. Ministrija paskaidrojumos norādījusi, ka

salīdzināmos gadījumos nemantiskā kaitējuma apmēram ir jābūt vienādam, norādījusi uz tiesu praksi civillietās, kurās konstatēti līdzīgi nemantisko kaitējumu raksturojošie apstākļi, detalizētāku informāciju nesniedzot.

[17] Vērtējot nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēru, tiesa ņem vērā šādus spriedumus līdzīgās lietās.

Ar Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 5.februāra spriedumu lietā Nr.CA-0033-18 no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas personā par labu prasītājam piedzīta morālā kaitējuma atlīdzība 1422,87 *euro*. Prasītājs krimināllietā atzīts par nevainīgu, kriminālprocesa ilgums – 12 gadi un pieci mēneši, prasītājs atstādināts no pašvaldības policijas operatīvās nodaļas priekšnieka amata, informācija par kriminālprocesu atspoguļota laikrakstā, norādot prasītāja vārdu, uzvārdu un ieņemamo amatu.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 10.oktobra spriedumu lietā Nr.CA-2211-17 no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā par labu prasītājam piedzīta morālā kaitējuma atlīdzība 1000 *euro*, jo prasītājs krimināllietā atzīts par nevainīgu, kriminālprocesa ilgums – viens gads un pieci mēneši, prasītājam anulēta šaujamieroča nēsāšanas atļauja, informācija par kriminālprocesu atspoguļota laikrakstos, televīzijā un interneta portālos, norādot prasītāja vārdu, uzvārdu un ieņemamo amatu, piemērotie drošības līdzekļi – aizliegums izbraukt no valsts, un sūtījumu saņemšanas adreses paziņošana.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2020.gada 9.jūnija spriedumu lietā Nr.CA-1404-20/17 no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā par labu prasītājam piedzīta morālā kaitējuma atlīdzība morālā kaitējuma atlīdzība 1290 *euro*. Prasītājs krimināllietā atzīts par nevainīgu, kriminālprocesa ilgums – seši gadi, prasītājs sodīts ar brīvības atņemšana uz trīs gadiem nosacīti ar pārbaudes laiku uz trīs gadiem, atņemot tiesības ieņemt amatu Valsts policijā uz trīs gadiem.

Tiesa secina, ka no minētajiem spriedumiem izriet, ka līdzīgās lietās nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmērs noteikts robežās no 1000 *euro* līdz 1422,87 *euro*. Vienlaikus ņemams vērā, ka divās no minētajām lietām kā būtisks apstāklis, kas radījis nemantisko interešu aizskārumu, ir prasītāju atstādināšana no amata, kas izskatāmajā lietā nav konstatējams.

Savukārt ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 17.janvāra spriedumu lietā Nr.A42-00271-20/18 no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā par labu pieteicējai piedzīta nemantiskā kaitējuma atlīdzība 3000 *euro*, jo pieteicēja krimināllietā atzīta par nevainīgu, pārkāptas pieteicējas tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā (kopējais kriminālprocesa ilgums 15 gadi), papildu pieteicējas tiesību ierobežojumi ir identificējami saistībā ar kratīšanu viņas dzīvoklī. Spriedums 2020.gada 7.oktobrī stājies spēkā daļā, 2020.gada 10.novembrī stājies spēkā daļā. Šajā lietā konstatējams, ka 2020.gada 18.augustā ministrija atsauca apelācijas sūdzību daļā par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 17.janvāra spriedumu daļā, ar kuru pieteicējas pieteikums daļā apmierināts, uzdodot ministrijai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināts kriminālprocesā nodarītais nemantiskais kaitējums 3000 *euro*.

[18] Nepamatotas apsūdzības uzrādīšana ir pietiekams pamats tam, lai konstatētu, ka pieteicējs desmit gadus atradās psiholoģiskā diskomforta un stresa stāvoklī, kas viņam radīja morālas ciešanas, taču jāņem vērā, ka pieteicējs pats ir daļēji līdzatbildīgs šā procesa kopējā ilgumā, kā arī pieteicējs iztiesāšanas laikā nav bijis apcietināts, viņam netika piemērota reāla brīvības atņemšana. Tāpat tiesa nekonstatēja tiešu cēloņsakarību starp kriminālprocesa ilgumu un zvērināta tiesu izpildītāja veiktajām darbībām, lietā nav pierādīts pieteicēja apgalvojums, ka notiesāšana sagrāva viņa mūža sapni dienēt Valsts policijā, apgalvojums par neciešamiem dzīves apstākļiem, kas izpaudās kā personu ņirgāšanās, un būtisks aizskārums saistībā ar pieteicēja datu apstrādes faktu.

Tajā pat laikā izskatāmajā lietā būtisku tiesību aizskārumu ir radījis tiesas pieļautais pārkāpums, nenodrošinot tiesības aizstāvību, un tā sekas, kriminālsoda izciešana nosacīti ar Valsts probācijas dienesta uzraudzību uz vienu gadu, jo īpaši apstākļos, kad pieteicējs bija skolnieks, un kriminālprocesa ilgums tiesā (divi gadi un septiņi mēneši), ko ir ietekmējusi tieši tiesas rīcība pierādījumu novērtēšanā, noziedzīga nodarījuma sastāva noteikšanā un Kriminālprocesa normu piemērošanā. Ņemot vērā minēto kopsakarā ar iepriekš aplūkotajiem tiesu nolēmumiem, atbilstošs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums varētu būt 2000 (divi tūkstoši) *euro*.

[19] Pieteicējs iesniegumā ministrijai atsaucas uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas norādīto par atlīdzinājuma apmēru gadījumos, kad valsts ir atzinusi cilvēktiesību pārkāpumu. Uzskata, ka nosakot atlīdzinājumu, tiesai jāsalīdzina Eiropas Cilvēktiesību tiesas noteiktais atlīdzinājums līdzīgās lietās. Norāda, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) komiteja trīs tiesnešu sastāvā lietā *Kirjaņenko pret Latviju* piešķīra 2700 *euro* lielu atlīdzinājumu par Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6.panta pārkāpumu (*sk. ECT 2018. gada 19.jūlija spriedumu lietā Kirjaņenko pret Latviju (pieteikuma Nr. 39701/11)*, ECT lietā *Schmidt pret Latviju*) piešķīra 5000 *euro* lielu atlīdzinājumu par tiesību uz taisnīgu tiesu, ko garantē Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta 1.punkts, pārkāpumu (*sk. ECT 2017. gada 27.aprīļa spriedumu lietā Schmidt pret Latviju (pieteikuma Nr. 22493/05*).

Tiesa norāda, ka šajās lietās ir būtiski atšķirīgi faktiskie apstākļi. Proti, lietā Nr.39701/11 tiesvedība ilga vairāk nekā deviņus gadus divos tiesvedības posmos. Savukārt izskatāmajā lietā tiesvedības ilgums bija divi gadi un septiņi mēneši, t.i., trīs reizes īsāks. Attiecīgi arī atbilstīgs atlīdzinājuma apmērs konkrētajā gadījumā varētu būt mazāks nekā lietā Nr.39701/11 piešķirtais.

Lietā Nr.39701/11 bez iesniedzējas piedalīšanās tiesas sēdē, viņai nezinot par tiesvedības procesu, tika šķirta viņas laulība. Tādējādi spriedums netika pārsūdzēts, un stājās spēkā 2004. gada 27. aprīlī. Iesniedzēja uzzināja par spriedumu, ar kuru tika šķirta laulība, tikai tad, kad ieradās Rīgā uz bijušā vīra bērēm. Tomēr ECT konstatēja, ka bija vairākas norādes, kurām vajadzēja tiesai radīt aizdomas, ka prasītājam ir vai var būt zināma iesniedzējas dzīvesvieta un ka to ir iespējams noskaidrot. Tas nozīmē, ka ECT ieskatā iesniedzēju bija iespējams sasniegt un informēt par tiesvedības procesu. Faktiski ECT ieskatā valsts nenodrošināja, ka nacionālās iestādes rīkojas ar pienācīgu rūpību, gādājot par to, ka atbildētāji ir informēti par tiesvedības procesiem, kas ierosināti pret viņiem, un, ka viņiem tiek dota iespēja ierasties tiesā un aizstāvēties.

Tātad atšķirība starp lietām ir tāda, ka lietā Nr.39701/11 ir konstatējama valsts atbildība Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumā, savukārt izskatāmajā lietā jau Senāts ar 2015.gada 15.oktobra lēmumu novērsa Krāslavas rajona tiesas pieļautos procesuālos pārkāpumus. Attiecīgi ECT piemērotais atlīdzinājuma apmērs nav attiecināms, vērtējot atlīdzinājuma apmēru izskatāmajā lietā.

Tādējādi tiesas noteiktais nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmērs 2000 *euro*, ņemot vērā faktorus, kas radījuši pieteicēja nemantisko tiesību un interešu būtisko aizskārumu, ir samērīgs.

[20] Ievērojot spriedumā norādītos apsvērumus, pieteicēja pieteikums ir pamatots daļā.

[21] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Ievērojot minēto, no Latvijas Republikas par labu pieteicējam piespriežama viņa samaksātā valsts nodeva 30 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 246. – 251. pantu, 254.panta pirmo daļu un otrās daļas 2.punktu, 289. – 291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt /pers. C/ pieteikumu daļā.

Uzdot Tieslietu ministrijai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. C/ tiktu atlīdzināts kriminālprocesā nodarītais nemantiskais kaitējums 2000 *euro*.

Noraidīt /pers. C/ pieteikumu pārējā daļā.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. C/ viņa samaksāto valsts nodevu 30 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L. Hāzenfuse